

**Övervakning av det svenska detalj-
handelsmonopolet för alkoholdrycker**
- Rapport till Europeiska kommissionen (2)
december 2007

Det svenska detaljhandelsmonopolet för alkoholdrycker

Rapport till Europeiska kommissionen december 2007

Konkurrensverket december 2007

Innehåll

1	Konkurrensverkets uppdrag och dess genomförande	4
1.1	Konkurrensverkets uppdrag	4
1.2	Uppdragets genomförande	4
1.3	Rapportens disposition.....	5
2	Inköp till detaljhandelsmonopolet.....	6
2.1	Systembolagets allmänna villkor	6
2.1.1	Genomförda förändringar.....	6
2.1.2	Planerade förändringar	6
2.2	Systembolagets sortiments- och inköpsmodell.....	7
2.2.1	Beställningssortimentet	7
2.2.2	Lokalt sortiment.....	8
2.3	Ärenden i Alkohol- och läkemedelssortimentsnämnden.....	8
3	Klagomål	10
3.1	Uppföljning av klagomål från rapporten december 2006.....	10
3.2	Avslutat ärende under 2007	11
4	Konsumtion och försäljning av alkohol	13
4.1	Alkoholkonsumtion	13
4.2	Systembolagets försäljning.....	13
4.3	Resandeförsel.....	13
5	Sammanfattande kommentar.....	15

1 Konkurrensverkets uppdrag och dess genomförande

1.1 Konkurrensverkets uppdrag

I samband med förhandlingarna om svenskt medlemskap i EU behandlades frågan om detaljhandelsmonopolet. Europeiska kommissionen ansåg att alla effekter som är diskriminerande mellan nationella och importerade varor måste avlägsnas. Vid protokollförda samtal mellan företrädare för den svenska regeringen och berörda tjänstegrenar inom kommissionen angavs vissa förutsättningar för att detaljhandelsmonopolet skulle anses fungera icke-diskriminerande. Av mötesprotokollet framgår att med icke-diskriminering avses följande:

- Objektiva inköps- och försäljningsvillkor för alkoholdrycker.
- Villkoren skall tillämpas likvärdigt på medborgare och produkter i gemenskapen.
- Villkoren skall vara transparenta.

I enlighet med överenskommelsen mellan Europeiska kommissionen och den svenska regeringen skall Konkurrensverket utöva tillsyn över detaljhandelsmonopolet vad gäller dess icke-diskriminerande funktionssätt och rapportera till kommissionen två gånger om året. Konkurrensverket har utfört detta uppdrag sedan 1 januari 1995.

Regeringen har i beslut den 21 december 2006 om regleringsbrev för Konkurrensverket år 2007 (dnr N2006/406NL, N2006/9026NL, N2006/11670NL m.fl.) preciserat myndighetens uppdrag till att "fortlöpande övervaka att Systembolaget AB:s verksamhet bedrivs på ett icke-diskriminerande sätt, i enlighet med de kriterier som överenskommit mellan Sverige och den Europeiska kommissionen".

1.2 Uppdragets genomförande

Konkurrensverkets uppdrag innebär att olika faktorer i Systembolagets verksamhet som kan ha betydelse för bedömningen av detaljhandelsmonopolets nuvarande och fortsatta icke-diskriminerande funktionssätt redovisas. I uppdraget ingår också att redogöra för de åtgärder som har vidtagits eller avser att vidtas av Systembolaget och andra aktörer på marknaden för att säkerställa det icke-diskriminerande funktionssättet.

Konkurrensverket har i tidigare rapporter redogjort för Systembolagets inköpsprocess och försäljningsorganisation samt utvecklingen på den svenska alkoholmarknaden m.m. Eventuella förändringar i dessa frågor berörs även i denna rapport.

Vidare redovisas nu pågående ärenden på Konkurrensverket med anknytning till Systembolaget samt en uppföljning av ett klagomål som redovisades i rapporten 2006. Slutligen redovisas ärenden som hanterats av Alkohol- och läkemedelssortimentsnämnden under året.

Systembolaget har beretts möjlighet att lämna synpunkter i anslutning till rapporten.

1.3 Rapportens disposition

I avsnitt 2 redogörs för förändringar i Systembolagets inköpsmodell med särskilt fokus på beställningssortimentet samt en redogörelse av Alkohol- och läkemedelssortimentets senaste handläggning. I avsnitt 3 redogörs för ärenden med anknytning till Systembolaget som Konkurrensverket handlägger, dessutom redovisas en uppföljning av ett klagomål som redovisats i Konkurrensverkets rapport från december 2006. I avsnitt 4 redogörs konsumtion och försäljning av alkohol i Sverige. I avsnitt 5 lämnar Konkurrensverket en sammanfattande kommentar.

2 Inköp till detaljhandelsmonopolet

I detta avsnitt lämnas bl.a. en uppföljning av de förändringar som beskrivits i tidigare rapporter beträffande villkor för inköp till Systembolaget och som kan antas vara av betydelse för bedömningen av detaljhandelsmonopolets icke-diskriminerande funktionssätt.¹

2.1 Systembolagets allmänna villkor

2.1.1 Genomförda förändringar

Systembolaget har uppgivit att inga större ändringar av de allmänna villkoren införts under 2007. De ändringar som införts under året rörde i huvudsak den s.k. leverantörsportalen och s.k. leveransanvisning.

Leveransportalen är en webbapplikation som via Internet leder till Systembolagets affärssystem. Syftet är att effektivisera och förbättra inköpsprocessen. Leverantörsportalen är fortfarande ett pilotprojekt med 36 anslutna leverantörer. Målet är att utöka antalet anslutna leverantörer, idag finns 240 registrerade användare. Systembolaget avser att vidareutveckla leverantörsportalen och med anledning av detta kan vissa villkor avseende leveransportalen ändras med kortare varsel än de tre månader som är huvudregeln för ändringar i inköpsvillkoren. Detta gäller t.ex. tillägg av information kring artiklar, offerter, försäljning eller ändringar av vilken typ av dokument som kan bifogas via leveransportalen.

Leveransavisering är ett elektroniskt transportdokument som kompletterar fraktdelen och som innehåller detaljerad information om förestående leverans. Överföring av leveransavisering från leverantör till Systembolaget sker före leverans till butik enligt EDI-meddelande. Med anledning av att möjligheten till leveransavisering infördes tillkom under året nya affärsvillkor som behandlar bland annat flödet enligt EDI-kommunikation.

2.1.2 Planerade förändringar

De ändringar som planeras att genomföras i de allmänna avtalsvillkoren är endast av mindre betydelse och redovisas därför inte här.

---

¹ Enligt information Systembolaget ingivit i skrivelse av den 29 november 2007, aktbilaga 23.

2.2 Systembolagets sortiments- och inköpsmodell

Systembolagets sortiment och inköpsmodell samt effekter beskrevs och analyserades närmare i rapporten i juli 2004 (avsnitt 2). Vidare redogjordes för vissa förändringar i inköpsprocessen och sortimentsutformningen som skulle vara genomförda i februari 2005 (avsnitt 2.9). Förändringsarbetet följdes upp i rapporterna från december 2005 och juli 2006. I rapporten från december 2006 redogjordes för implementeringen av de tidigare beskrivna förändringarna. Nedan redogörs för synpunkter som framförts till Konkurrensverket med anledning av sortimenten samt vad Systembolaget uppgett till Konkurrensverket med anledning av verkets frågor angående sortimenten.

2.2.1 Beställningssortimentet

Konkurrensverket har i kontakter med enskilda leverantörer bl.a. fått synpunkter på att nyheter inom beställningssortimentet inte marknadsförs på samma sätt som nyheter i det fasta sortimentet². Bl.a. lanseras inte nyheter i beställningssortimentet i tidsskriften "Varunytt". Systembolaget har i skrivelse till kommissionen av den 13 juni 2007 (svar till fråga 4.b³) framfört att "Kunderna underrättas om nya produkter i Beställningssortimentet genom att produkterna listas i Systembolagets katalog och på Systembolagets webbplats - På Systembolagets webbplats finns även en flik för nyheter i Beställningssortimentet. - - Systembolaget har inte köpt in och provat de produkter som listas i beställningssortimentet och kan därför inte tillhandahålla särskilt mycket information om produkterna, exempelvis karakteristik. Mot bakgrund härav, och med hänsyn till att nyheterna i Beställningssortimentet är så många, tas nyheter i Beställningssortimentet inte in i Varunytt."

Konkurrensverket har frågat Systembolaget vilka åtgärder Systembolaget vidtagit eller avser att vidta för att förbättra och förenkla beställningar av varor ur beställningssortimentet och även ställt frågor beträffande mängden nyheter i beställningssortimentet.

Systembolaget har uppgivit⁴ att man under 2006 och 2007 genomfört följande förbättringar och förenklingar beträffande beställningssortimentet. Beställningsförfarandet för butikerna har förändrats så att beställningarna av varor i beställningssortimentet skickas iväg omedelbart med automatik till respektive leverantör/distributör. Detta innebär bland annat att leveranstiden förkortats. Vidare så har Systembolaget tagit hänsyn till de synpunkter som lämnats från kunder avseende förskotts betalning vid beställning av varor från beställningssortimentet. Idag får varje butik avgöra från fall till fall om det föreligger ett behov av att begära förskotts betalning. Stora beställningar eller då butiken befarar att varorna inte

---

² Aktilaga 23.

³ Svar på informell skrivelse med begäran om upplysningar angående Systembolagets urvalsförfarande (KOM:s ref. COMP/39.431 NIF 2005-4653), aktbilaga 13.

⁴ Aktilaga 23.

kommer att hämtas ut kan vara exempel på situationer då det föreligger behov av att ta ut förskottsbetalning.

Vad gäller marknadsföringen av beställningssortimentet har Systembolaget på fråga av Konkurrensverket uppgivit att det under 2007 listats 1901 nya produkter i beställningssortimentet och fram till slutet av oktober hade 27 artiklar från beställningssortimentet kvalificerat sig för försäljning i det fasta sortimentet.

2.2.2 Lokalt sortiment

Det har också framförts synpunkter på att det borde vara möjligt för mindre leverantörer att sälja sitt sortiment lokalt. Konkurrensverket har därför bett Systembolaget att närmare beskriva hur det lokala sortimentet är uppbyggt.

Systembolaget har uppgivit att det inte finns något centralt lokalt sortiment. Där emot finns det möjlighet att anpassa en enskild butiks sortiment till lokal kundefterfrågan. Utöver det centralt tilldelade sortimentet har butikerna möjlighet att ta hem ytterligare 50 artiklar, ett s.k. lokalt val. De lokalt valde artiklarna som butiken själv får välja skall tas från det fasta sortimentet och det tillfälliga sortimentet. Produkter ur beställningssortimentet lagerförs inte som huvudregel i butikerna utan kan beställas av kunderna. En artikel ur beställningssortimentet kan dock lagerföras i viss butik efter godkännande från Systembolagets huvudkontor, under förutsättning att det finns en dokumenterad lokal kundefterfrågan på produkten. Det bör också noteras att produkter i beställningssortimentet kan lanseras regionalt. Det finns således inte något krav på leverantören att tillhandahålla ett rikstäckande sortiment. Möjligheten att lagerföra produkter med lokal kundefterfrågan gäller samtliga produkter, dvs. regeln har inte tagits fram specifikt för att butiker skall ges möjlighet att lagerföra lokalt producerade produkter. Systembolaget uppger att kvoten om 50 artiklar för lokalt val för närvarande inte utnyttjas fullt av butikerna.

2.3 Ärenden i Alkohol- och läkemedelssortimentsnämnden

Alkohol- och läkemedelssortimentsnämnden har bland annat till uppgift att pröva Systembolagets beslut varigenom bolaget avvisat en produkt från sitt sortiment, eller avfört viss alkoholdryck ur sitt sortiment.

Konkurrensverket har ställt frågor till Alkohol- och läkemedelssortimentsnämnden angående ärenden som kommit in till nämnden och vilka beslut som fattats av nämnden under 2007 till och med oktober månad. I en skrivelse som inkom till verket under året framgår att ett avslagsbeslut från Systembolaget beträffande offert till det tillfälliga sortimentet med en besvärshänvisning till Alkohol- och läkemedelssortimentsnämnden, inte kunnat överklagas till nämnden. Överklagandet har avvisats med hänvisning till avtalet mellan Systembolaget och

staten⁵. Med anledning av denna diskrepans mellan besvärshänvisning och Alkohol- och läkemedelsnämndens möjlighet att pröva denna typ av ärende, har Konkurrensverket särskilt ställt frågor angående detta, både till Alkohol- och läkemedelssortimentsnämnden och Systembolaget.

Alkohol- och läkemedelssortimentsnämnden har uppgivit⁶ att man under perioden januari till och med oktober 2007 mottagit fyra överklaganden rörande avslagsbeslut från Systembolaget. Nämnden har tom oktober fattat sex beslut med anledning av överklagade beslut från Systembolaget. Fyra av nämndens beslut resulterade i avslag p.g.a. att felaktig eller ofullständig offert lämnats till Systembolaget. Två av besluten innebar avvisning p.g.a. att nämnden, i enlighet med avtalet mellan Systembolaget och staten⁷, inte kan pröva överklaganden som rör det tillfälliga sortimentet. Båda dessa avslagsbeslut innehöll besvärshänvisning till Alkohol- och läkemedelssortimentsnämnden. Alkohol- och läkemedelssortimentsnämnden uppger vidare att under 2006 avvisades två ärenden p.g.a. att de var hänförliga till det tillfälliga sortimentet. Dessa två avslagsbeslut innehöll inte besvärshänvisningar⁸.

Systembolaget har uppgivit att bolagets uppfattning är och har varit att även beslut i vilka Systembolaget avvisar offert avseende tillfälligt sortiment skall vara överklagbara. Avtalet mellan staten och Systembolaget har ändrats så att möjligheten att överklaga avslagsbeslut avseende tillfälligt sortiment har tydliggjorts⁹. Systembolaget poängterar att det finns en möjlighet för leverantör att få ärende omprövat enligt 8§ Förordning (1994:2048) med instruktion för Alkohol- och läkemedelssortimentsnämnden.

---

⁵ Aktbilaga 41 .

⁶ Aktbilaga 20.

⁷ I avtal mellan Systembolaget och staten stadgas i punkt 4 styckena 2 och 3: "På begäran av leverantör av produkt vilken avvisats från eller avförts ur Bolagets sortiment skall Bolaget skriftligen redogöra för de skäl som föranlett dess ställningstagande. Leverantören skall upplysas om sin rätt att få beslutet överprövat av Alkoholsortimentsnämnden.

Med sortiment avses i detta avtal det sortiment som finns upptaget i Bolagets Katalog, undantaget beställningssortimentet."

⁸ Aktbilaga 24.

⁹ Det nya avtalets lydelse: 4§, st. 3 och 4: st. 3: "På begäran av leverantör av produkt vilken avvisats från eller avförts ur Bolagets sortiment ska Bolaget skriftligen redogöra för de skäl som föranlett dess ställningstagande. Leverantören ska upplysas om sin rätt att få beslutet överprövat av Alkohol- och läkemedelsnämnden., st. 4: "Med sortiment avses i detta avtal de alkoholdrycker som Bolaget köper in efter offertförfrågan. Rätten till överprövning gäller ej beställningssortimentet."

3 Klagomål

3.1 Uppföljning av klagomål från rapporten december 2006

I rapporten från december 2006 rapporterades om ett klagomål till verket med anknytning till sänkningen av handelsmarginalen. Enligt klaganden hade Systembolaget inte godtagit s.k. omotiverade prishöjningar inför prisrevidering den 1 oktober 2006, dvs. efter sänkningen av Systembolagets handelsmarginal.

Enligt Systembolaget, som berörde detta i sin rapportering till verket 2006, visade det sig att merparten av produkterna var föremål för begäran om prishöjning inför prisändringstillfället den 1 oktober vilket skulle innebära att den genomförda marginalsänkningen inte skulle komma kunderna till del fullt ut.

Systembolaget menar att det därför varit nödvändigt att utnyttja sin rätt enligt avtalsvillkoren att motsätta sig vissa från leverantörerna föreslagna prishöjningar mot bakgrund av att merparten av produkterna var föremål för begäran om prishöjning vilket skulle innebära att den genomförda marginalsänkningen inte skulle komma kunderna till del fullt ut. En prövning av varje enskilt fall genomfördes enligt Systembolaget.

Konkurrensverket avskrev klagomålet 2006. I Konkurrensverkets rapport från december 2006 meddelade verket att man avsåg följa upp fråga i samband med nästa rapporteringstillfälle. Med anledning härav har Konkurrensverket frågat Systembolaget i vilken utsträckning begärda prishöjningar nekats under de senaste prisrevideringstillfällena efter 1 oktober 2006.

Systembolaget har uppgett att begärda prishöjningar i några fall har nekats vid prisändringstillfällena även efter oktober 2006 och anger följande¹⁰.

Mot bakgrund av att Systembolaget köper in produkter med äganderätt samt med hänsyn till att Systembolaget fattar inköpsbeslut utifrån bland annat produktens prisvärdhet, är bestämmelsen i inköpsvillkoren om Systembolagets rätt att motsätta sig föreslagen prisändring enligt Systembolagets uppfattning självklar. En annan ordning skulle helt undergräva syftet med Systembolagets upphandlingar. Bestämmelserna i inköpsvillkoren om Systembolagets rätt att motsätta sig prisändringar motiveras ytterst av att Systembolaget endast kan tillhandahålla produkter vars pris motiverar en plats i Systembolagets sortiment.

Systembolaget gör en bedömning i varje enskilt fall, på produktnivå, om en begärd prisförändring ska godtas. Många gånger accepterar Systembolaget föreslagen prishöjning, men det händer också att Systembolaget motsätter sig en begärd prishöjning. I fall då prishöjningen kan visas vara motiverad utifrån generella kost-

---

¹⁰ Aktbilaga 23.

nadsökningar hänförliga till produktion (kostnader för råvaror etc.) eller transport godtar Systembolaget prishöjningen. I andra fall, exempelvis om prishöjningen motiveras av varumärkesstrategiska skäl eller om det handlar om taktisk positionering av produkten inom visst prissegment motsätter sig Systembolaget prishöjningen.

Systembolaget motsätter sig aldrig av en leverantör föreslagen prishöjning när detta skulle kunna anses oskäligt eller diskriminerande. I de fall då Systembolaget inte accepterar en begärd prishöjning kan leverantören av lista artikeln i stället för att fortsätta leverera till oförändrat pris.

Avtalsvillkoren innebär, så som det tillämpas, att produkter som upphandlats under vissa förutsättningar, bl.a. prisnivå, inte ensidigt kan prishöjas av leverantören eftersom syftet med Systembolagets upphandlingar då skulle kunna undergrävas. Av vikt för Konkurrensverkets rapporteringsuppdrag är om Systembolaget har tillämpat avtalsvillkoret på ett diskriminerande sätt, dvs. diskriminerande mellan nationella och importerade varor. Konkurrensverket har inte funnit något som tyder på att så skulle vara fallet.

3.2 Avslutat ärende under 2007

I april 2007 inkom ett klagomål till Konkurrensverket med anledning av Systembolagets allmänna villkor. Klagomålet avsåg Systembolagets vägran att motta varor från klagande för leverans genom privatimport till slutkonsumenter. Systembolagets vägran baseras på att klagandens produkter inte uppfyller de krav som uppställs enligt Systembolagets allmänna villkor. De krav som inte anses vara uppfyllda är dels kraven på minsta återstående hållbarhetstid, dels kraven på att levererad produkt inte får ha ett tappningsdatum som beroende på produkten är äldre än sju respektive fem månader.

Enligt klaganden är de angivna villkoren inte relevanta vid privatimport eftersom konsumenten informeras av klaganden om kort återstående hållbarhetstid och därmed får aktivt välja huruvida han eller hon är intresserad av produkten. Enligt klaganden saknas objektivt godtagbara skäl för Systembolaget att uppställa dessa villkor på privatimporterade produkter. Genom att uppställa dessa villkor menar klaganden att Systembolaget begränsar konsumenternas fria val, möjligheten för konkurrens med av Systembolaget utvalda leverantörer samt den fria rörligheten av varor inom den Europeiska gemenskapen. Klaganden anser att detta agerande utgör ett missbruk av dominerande ställning i strid med 19 § konkurrenslagen.

Systembolaget menar att bolaget inte har funnit någon anledning i det aktuella hänseendet att införa en särreglering för privatimporterade produkter. En särreglering skulle vidare, enligt Systembolaget, strida mot konsumenternas berättigade intressen samt medföra mycket negativa reaktioner från konsumenterna. Därutöver skulle en ändring av de aktuella villkoren medföra

renommékada för Systembolaget eftersom det är bolaget som har felansvar för försålda varor enligt konsumentköplagen.

Konkurrensverket har beslutat att inte utreda klagomålet vidare.

4 Konsumtion och försäljning av alkohol

4.1 Alkoholkonsumtion

Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning (SoRAD) vid Stockholms universitet har regeringens uppdrag att följa alkoholkonsumtionen i Sverige. SoRAD lämnar följande redogörelse angående alkoholkonsumtionen den senaste 12 månadersperioden¹¹.

Enligt SoRAD tyder uppgifterna sammanfattningsvis på att den totala alkoholkonsumtionen i Sverige inte har förändrats nämnvärt under 2007. Även om Systembolagets försäljning ökat de senast 12 månaderna 06/07 (juli -06 – juni -07) i jämförelse med 12 månadersperioden 05/06, framkommer att den totala alkoholkonsumtionen minskat med 4 procent. Med undantag av Systembolaget som ökade sin försäljning med 4 procent framkommer en minskad eller oförändrad konsumtion för samtliga delmängder (restauranger 0%, folkölsförsäljning -3%, resandeförsel -15%, smuggling -20%, hemtillverkning -13%). Vad gäller Internethandeln med alkohol visar preliminära skattningar att de införda mängderna var högre under perioden juli -05 t.o.m. juni -06 jämfört med den efterföljande 12-månadersperioden. Beträffande utvecklingen av konsumtionen för olika dryckesslag framkommer minskningar för samtliga dryckesslag, med mellan 3 och 7 procent.¹²

4.2 Systembolagets försäljning

Systembolagets försäljning för januari till och med november ökade med 5,1 procent mätt i ren alkohol jämfört med samma period 2006. Spritförsäljningen ökade med 2 procent, vin med 5,7 procent och med starköl 5,4 procent. Försäljningen i varugruppen cider och blanddrycker sjönk något, 1,7 procent¹³.

4.3 Resandeförsel

Av Konkurrensverkets rapport från december 2006 framgick att resandeförseln minskat under första halvåret 2006 med 12 procent jämfört med samma period 2005. Enligt SoRAD har den totala resandeförseln minskat under år 2006 med 17 procent i jämförelse med år 2005. Införseln minskade vad gäller samtliga

---

¹¹ Den totala alkoholkonsumtionen i Sverige fram till juni 2007 – En preliminär skattning uppdelad på anskaffningssätt och typ av dryck, SoRAD www.sorad.su.se 071129, aktbilaga 27.

¹² SoRAD poängterar att skattningar av den oregistrerade alkoholen (resandeförsel, smuggling och hemtillverkning) är mer osäkra än för den registrerade konsumtionen eftersom de i huvudsak är baserade på självrapporterade uppgifter från slumpmässiga urval av den svenska befolkningen, aktbilaga 27.

¹³ Enligt pressmeddelande från Systembolaget 10 december 2007, aktbilaga 25.

alkoholslag. Ölinförseln minskade med 18 procent, införseln av vin med 27 procent och införseln av sprit med 10 procent¹⁴.

---

¹⁴ Resandeförsel av alkohol – Svenska resenärers införsel av spritdrycker, vin och öl till Sverige, från juni år 2000 och framåt (uppdaterad till och med december 2006), www.sorad.su.se, 071129, aktbilaga 28.

5 Sammanfattande kommentar

Några förändringar av betydelse i Systembolagets allmänna inköpsvillkor har inte genomförts under perioden. Mot bakgrund av att inköpssystemet är av väsentlig betydelse för att säkerställa monopolets icke-diskriminerande funktionssätt och säkerställa konkurrensneutraliteten, finns det dock skäl att fortsätta följa utvecklingen av bolagets inköps- och sortimentsmodell.

Marknadsföringen av Systembolagets produkter sker dels genom Systembolagets katalog som kommer ut två gånger per år och dels via Systembolagets hemsida. På samma sätt marknadsförs produkter som hör till beställningssortimentet; de finns angivna i katalogen och på Systembolagets hemsida. För att undvika att Systembolagets katalog snabbt ska bli obsolet, marknadsförs produkter som hör till det tillfälliga sortimentet inte genom katalogen utan via tidningen Varunytt som ges ut tio gånger per år. Nyheter i beställningssortimentet finns dock inte upptagna i Varunytt, inte heller produkter som kvalificerats från beställningssortimentet till det fasta sortimentet. Dessa produkter finns endast upptagna på Systembolagets hemsida.

Varunytt är ett komplement till katalogen som är tillgänglig i butiken för kunden i butiken. Det finns inte någon möjlighet för en enskild leverantör att i butiken lämna information om nyheter i beställningssortimentet. Konkurrensverket kan således konstatera att nyheter i beställningssortimentet inte marknadsförs på samma villkor som nyheter i det tillfälliga sortimentet. Det innebär att en leverantör som är intresserad av att sälja t.ex. säsongartiklar inte får samma marknadsföring i butik som produkter i det tillfälliga sortimentet.

Beställningssortimentet är en viktig kanal in för produkter som inte haft möjlighet att lanseras i det fasta eller tillfälliga sortimentet. Sammantaget anser Konkurrensverket därför att det finns möjligheter att förbättra marknadsföringen av beställningssortimentet. Detta faktum utgör dock inte i sig en sådan omständighet som gör att Systembolaget verkar på ett diskriminerande sätt mellan nationella och importerade varor.

Vad gäller uppföljningen av det klagomål angående prishöjningar som Konkurrensverket beskrev i rapporten från december 2006 anser Konkurrensverket att inget tyder på att Systembolaget har agerat diskriminerande mellan nationella och importerade varor.

Vad gäller leverantörers möjligheter att sälja produkter lokalt anser Konkurrensverket att det lokala urvalet på ett balanserat sätt tillgodoser leverantörers möjligheter att sälja lokalt och kravet på icke-diskriminering samtidigt som den centrala kontrollfunktionen svarar för att systemet inte missbrukas.

Beträffande de diskrepanser som förekommit i besvärshänvisningar i Systembolagets avslagsbeslut anser Konkurrensverket att diskrepansen i sig inte är att betrakta som diskriminering. Det faktum att det funnits otydligheter huruvida Systembolagets avslagsbeslut beträffande det tillfälliga sortimentet går att överklaga kan inte anses vara diskriminerande mellan nationella och importerade varor. Konkurrensverket kan också konstatera att problemet nu undanröjts till följd av det ändrade avtalet mellan staten och Systembolaget. Konkurrensverket har i tidigare rapporter framhållit betydelsen av att Alkohol- och läkemedelssortimentsnämndens uppdrag ses över så att nämnden blir en effektivt fungerande överprövningsinstans¹⁵.

---

¹⁵ Se bl.a. Konkurrensverkets rapport från december 2005.